

CRNA GORA

SAVJET ZA GRAĐANSKU KONTROLU RADA POLICIJE

Broj: 27/ - 22

Podgorica, 31. oktobar 2022. godine

Savjet za građansku kontrolu rada policije, u daljem tekstu Savjet, u sastavu **advokat Zoran Čelebić, prof. dr Dražen Cerović, prof. dr Branislav Radulović, Aida Petrović i dr Milena Popović Samardžić**, postupajući po sopstvenoj inicijativi i pritužbama **građana i građanki: M.S.** iz Podgorice, **S.S.** iz Nikšića, **S.P.** iz Nikšića, **J.M.** iz Nikšića, **Z.S.** iz Nikšića, **S.L.** iz Podgorice, **A.B.** iz Podgorice, **B.P.** iz Nikšića i **M.M.** iz Podgorice provjerio je postupanje policijskih službenika i usvojio, nakon razmatranja pribavljenih izjašnjenja, dostavljene dokumentacije i obavljene rasprave, sljedeći

ZAKLJUČAK

1. Građani i građanke **S.S, S.P, Z.S, J.M. i B.P.** iz Nikšića, **A.B, M.M, M.S. i S.L.** iz Podgorice podnijeli su pritužbu Savjetu na rad nepoznatih policijskih službenika koji su primjenjivali ovlašćenja na glavnom gradskom trgu u Nikšiću tokom proslave državnog praznika 13. jula 2022. godine kada je došlo do prekoračenja ovlašćenja jer su bez opravdanja u njihovom pravcu ispalili patrone suzavca iako prethodno nijesu remetili javni red i mir na bilo koji način niti im izdali naređenje ili upozorenje za napuštanje predmetne lokacije. Usljed takvog postupanja policijskih službenika, podnosioci prijave tvrde da su bili uznemireni, poniženi, omalovaženi i došlo je do povrede njihovog dostojanstva, prava na zakonito i mirno okupljanje i nepotrebno ugrožavanje zdravlja o čemu su priložili dokumentaciju.
2. Od Savjeta su zahtijevali da provjeri da li je konkretnom prilikom postupanje policijskih službenika bilo profesionalno i zakonito, da li su prekoračili svoja ovlašćenja u postupanju prema mirnim građanima koji su bez remećenje javnog reda i mira proslavljali državni praznik i da li su kroz propuštanje preduzimanja blagovremenih i dovoljnih mjera ugrozili sigurnost kada su dozvolili izgređnicima, kao kontra-demonstrantima, da se približe i ostvare kontakt sa slavarima praznika i tako i tada naruše javni red i mir u većem obimu.
3. U odgovoru Centra bezbjednosti Nikšić od 074/22-4883 od 02. 08. 2022. godine navodi se da je dana 13.07.2022.godine na Trgu Slobode u Nikšiću održano prijavljeno javno okupljanje u organizaciji Foruma slobodnih građana "Luča" povodom proslave 13. jula - Dana državnosti, kao i tzv "Autokolona sa trobojkama povodom proslave Dana ustanka" najavljena putem društvenih mreža, koja nije prijavljena. Navedenog dana, na Trgu Slobode došlo je do narušavanja javnog

- reda i mira i napada na policijske službenike, pa su policijski službenici Uprave policije u cilju spriječavanja napada na policiju i uspostavljanja narušenog javnog reda i mira, uz poštovanje svih zakonskih procedura, upotrijebili sredstva prinude - hemijska sredstva. Policijski službenici nijesu nijednom građaninu ponaosob davali upozorenja i izdavali naređenja da se udalje sa lica mjesta dešavanja, već je isto rađeno prema grupi građana. Takođe sredstva prinude - hemijska sredstva su, kao što je i naprijed navedeno, upotrijebljena prema grupama građana koji su čašama, flašama, kamenicama i drugim predmetima gađali policijske službenike.
4. Policijski službenici CB Nikšić, građane_ke M.S. iz Podgorice, S.S. iz Nikšića, S.P. iz Nikšića, J.M. iz Nikšića, Z.S. iz Nikšića, S.L. iz Podgorice, A.B. iz Podgorice, B.P. iz Nikšića i M.M. iz Podgorice, prema službenom obavještenju ne dovode u vezu sa izvršenjem bilo kojeg krivičnog djela ili prekršaja. U svom odgovoru iz CB Nikšić su istakli da se imenovani građani nijesu javili medicinskom centru u Nikšiću.
 5. Savjet za građansku kontrolu rada policije je uzeo u rad i istom zadužio u svojstvu, obrađivačice i izvjestiteljke, dr Milenu Popović Samardžić, članicu Savjeta.
 6. Savjet je konstatovao da su policijski službenici u svakom trenutku dužni da poštuju i štite osnovna ljudska prava i slobode, posebno kada razmišljaju o upotrebi sile bilo koje vrste. Policijski službenici dužni su upotrijebiti najblaže sredstvo prinude kojim se postiže cilj, srazmjerno razlogu upotrebe i na način kojim se službeni zadatak izvršava bez nepotrebnih štetnih posljedica.¹ Prava policijskih službenika na život i sigurnost takođe se moraju poštovati i osigurati.
 7. Savjet je konstatovao da upotreba hemijskih sredstava za rasturanje prijavljenog skupa zahtjeva posebno opravdanje. ² Naročito je teško opravdati neselektivnu upotrebu sredstava poput bacanja suzavca u okolnostima u kojima okupljeni na prijavljenom skupu i slučajni prolaznici ne mogu biti razdvojeni. ³ Upotreba suzavca mora podlijegati jasnim pravilima, a mora postojati i sistem koji garantuje adekvatnu obuku osoblja zaduženog za sprovođenje zakona, te kontrolu i nadzor nad tim osobljem tokom demonstracija, kao i djelotvorno ex post facto razmatranje neophodnosti, srazmjernosti i razumnosti bilo kakve upotrebe sile, posebno protiv osoba koje ne pružaju nasilni otpor. ⁴
 8. Savjet je ukazao da suzavac spada u neselektivna sredstva prinude pa ga, kao takvog, nije bilo moguće primijeniti isključivo „prema grupama građana koji su čašama, flašama, kamenicama i drugim predmetima gađali policijske službenike“, već jedino prema svim okupljenim građanima, bez obzira na to da li su stvarno kršili javni red i mir.
 9. Uz to Savjet je ukazao da Uprava policije u svom odgovoru nije, na nedvosmislen način, obrazložila opravdanost upotrebe hemijskih sredstava, odnosno da li se narušeni javni red i mir mogao uspostaviti upotrebom ostalih raspoloživih sredstava prinude.

¹ Zakon o unutrašnjim poslovima Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 070/21 od 25.06.2021) [Zakon o unutrašnjim poslovima - Katalog Propisa 2022](#) član 57 stav 4

² Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası i drugi protiv Turske, 2016, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-164455> stav 108

³ Süleyman Çelebi i drugi protiv Turske (br. 2), 2017, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-187704> stav 111

⁴ İzci protiv Turske, 2013, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-122885> stav 99

10. Savjet je ukazao da Uprava policije ima dužnost da preduzme adekvatne mjere u vezi sa prijavljenim okupljanjima kako bi se garantovala njihovo mirno sprovođenje i bezbjednost građana. Policijski službenici koji intervenišu u akciji uspostavljanja narušenog javnog reda i mira na prijavljenim skupu moraju praviti razliku između građana koji namjeravaju mirno napustiti proslavu, odnosno lokaciju na koju su se zadesili, od onih koji su stvarno narušavali, u većem obimu, javni red i mir.
11. Savjet je ocijenio da je ne sprječavanjem organizacije kontra-skupa na mjestu održavanja prijavljenog skupa došlo do bezbjedonosnog propusta Uprave policije koji je doprinio narušavanju javnog reda i mira.
12. Savjet je uputio preporuku da Uprava policije, u situacijama kada postoji ozbiljna prijetnja nasilnih kontra-demonstracija, ima široka diskreciona ovlašćenja u izboru sredstava kojima će omogućiti da se prijavljena okupljanja odvijaju bez ometanja⁵.
13. Savjet je ocijenio da je Uprava policije dužna da prevenira i sankcioniše svaki govor mržnje na javnim okupljanjima, poput skandiranja sa konotacijama vjerske i nacionalne mržnje.⁶
14. Savjet je istakao naročiti značaj preduzimanja preventivnih bezbjednosnih mjera kako bi se garantovalo glatko sprovođenje bilo kog događaja, sastanka ili drugog skupa, bilo da je političke, kulturne ili druge prirode.⁷ Dužnost da se komunicira sa organizatorima javnog okupljanja bitan je dio pozitivnih obaveza Uprave policije kako bi se obezbijedilo mirno sprovođenje okupljanja, spriječili neredi i osigurala bezbjednost svih uključenih.⁸ Savjet je uputio Upravu policije na smjernice Venecijanske komisije o slobodi mirnog okupljanja, koje preporučuju pregovore ili posredovani dijalog kao način izbjegavanja eskalacije sukoba ukoliko tokom okupljanja dođe do napetosti ili nekog drugog spora.⁹
15. Savjet je ukazao da su policijski službenici građanima, naročito onima koji nijesu pružali nasilan otpor, prije upotrebe sredstava prinude, morali omogućiti bezbjedno napuštanje lokacije na kojoj je došlo do narušavanja javnog reda i mira. Savjet je, kroz rad po drugim pritužbama u odnosu na policijske intervencije iz 2015. godine u Podgorici, kao i odnosu na one na Cetinju od 5. Septembra 2021. godine, prepoznao činjenicu da policija građanima nije pružila ni minimalno potrebno (razumno) vrijeme da počnu da se razilaze i udalje se sa lokacije na kojoj je, prema navodima, policije došlo do narušavanja javnog reda i mira. Kako je i u konkretnom slučaju, u Nišiću 13 jula 2022. godine, poziv građanima da napuste lokaciju izostao, Savjet je ocjenio da je u postupanju policijskih službenika došlo do neprofesionalnog postupanja i povrede prava okupljenih građana: S.S. S.P., Z.S., J.M. i B.P. iz Nikšića, A.B, M.M., M.S. i S.L. iz Podgorice.
16. Savjet je preporučio Upravi policije da sprovede obuku policijskih službenika o:
 - (1) pregovaračkom upravljanju i posredovanom dijalogu kao tehnikama deeskalacije nasilja na protestima;

⁵ Alekseyev protiv Rusije, 2010, <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22002-790%22%7D> stav 75

⁶ Berkman protiv Rusije, 2020, <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-206266%22%7D> stav 56

⁷ Oya Ataman protiv Turske, 2006, <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-78330%22%7D> stav 39

⁸ Frumkin protiv Rusije, 2016, <https://policehumanrightsresources.org/frumkin-v-russia-application-no-74568-12-stavovi-128-129>

⁹ Smjernice Venecijanske komisije o slobodi mirnog okupljanja [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2019\)017-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2019)017-e)

(2) opasnostima od hemijskih iritansa, praktičnom i dosljednom poštovanju uputstva za bezbjednu upotrebu hemijskih iritansa, rizicima višestrukog izlaganja, faktorima životne sredine i rizicima direktnog izlaganja traumama od slabo ciljane municije kao i drugih faktora rizika sa posebnim osvrtom na osjetljive grupe.

17. Savjet je iskazao zabrinutost jer Uprava policije, i nakon višestrukog ukazivanja Savjeta na prekomjernu upotrebu neselektivnih sredstava prinude i neprofesionalno postupanje pojedinih službenika, nije pružila informacije o preduzetim radnjama shodno izdatim preporukama za unapređenje rada policijskih službenika.

**U IME SAVJETA ZA GRAĐANSKU
KONTROLU RADA POLICIJE**

Zoran Čelebić, predsjednik

